

Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Woerden : 26 maart 2025
Onze ref. : E25b05
Doorkiesnr. : 0348 48 43 50
E-mail : hg@vemw.nl

Onderwerp : Reactie op internetconsultatie 'Wetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis'

Geachte directie van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei,

Op 26 februari 2025 heeft uw ministerie een internetconsultatie opengesteld met betrekking tot het 'Wetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis'. Met de consultatie worden belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om te reageren op het wetsvoorstel. Met name waar het gaat om keuzes die gemaakt moeten worden m.b.t. een verplichting voor het vullen van gasopslagen en het opleggen van een heffing ter dekking van kosten van bepaalde vulmaatregelen. Van de gelegenheid tot het geven van een schriftelijke zienswijze op dit voorstel maakt VEMW, de belangenbehartiger van de zakelijke energie- en watergebruikers in Nederland, graag gebruik.

1. Afbakening afnemersgroepen van gas

Met betrekking tot de punten waar het gebruik van SBI-codes voor dit doel wel en niet goed werkt merken we het volgende op.

Voor industriële partijen waarbij veiligheidsrisico's van belang zijn voor de medewerkers, de integriteit van installaties en de omgeving, is het van het grootste belang dat duidelijk is hoe en onder welke voorwaarden zij afgeschakeld (kunnen) worden. Dat geldt niet alleen voor raffinaderijen en de chemische industrie, maar ook bijvoorbeeld glas en keramiek en een deel van de voedingsmiddelenindustrie. Voor de beperkingen die de indeling in SBI-codes oplevert, bijvoorbeeld waar het gaat om industriële sites met gasverbruikers met onderscheidene SBI-codes zien wij nog geen werkend alternatief. In geval van twijfel t.a.v. de indeling is het ten sterkste aan te bevelen om de hele groep/site op het niveau van het bedrijf met de hoogste veiligheidsgraad mee te nemen.

Wij gaan op de genoemde punten – en de vragen 2 en 3 – graag mondeling in overleg met het ministerie om duidelijkheid te kunnen vergroten. Zeker ook wanneer het ministerie voornemens is om een en ander ter uitwerking op te nemen in lagere regelgeving. Belangrijke aspecten zijn naast maatschappelijke consequenties

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

(verstoringen) de bijdragen die maatregelen leveren in energiehoeveelheden, transportcapaciteiten en kosten. Een openstaande vraag is over welke informatie een beheerder van een gesloten distributiesysteem (GDS) of een leverancier moet beschikken ten aanzien van de relevante aangeslotenen op een GDS..

Aandachtspunten bij de afbakening van afnemersgroepen van gas:

- houd de veiligheid goed in de gaten;
- houd veiligheidsvoorzieningen zoals beschreven in milieuvergunningen in stand;
- kijk naar eventuele ketens die verbroken worden wanneer in de start van een keten geen aardgastoevoer meer plaatsvindt;
- houd voortbrengings- en leveringsketens in acht. Een voorbeeld hiervan is de zuivelindustrie, waar melk continu wordt aangevoerd vanuit de melkveehouderij waardoor de verwerkende industrie niet zomaar kan worden afgeschakeld zonder risico voor de voedselvoorziening van burgers.

2. Verbetering uitvoering gasleveringsnorm

VEMW stelt vast dat Gasunie Transportservices (GTS) t.a.v. haar voorzieningstaken fysieke ingrepen kan doen, zo ook waar het de piekleveringstaak betreft. Een leverancier heeft een gasportfolio, waar hij ten tijde van schaarste niet veel meer kan doen dan het portfolio aanpassen. Bijvoorbeeld door within day of day ahead gasnominaties aan te passen op de markt, evenals door wijzigingen in ingenomen entryposities bij gasopslagen, importstromen en exitposities voor levering.

De wet en lagere regelgeving dient rekening te houden met het beheersen van de handelingen, bijvoorbeeld t.a.v. de gasvoorkomens, gasopslagen en eventuele noodvoorraad. Hoe voorkomen we dat de kosten en de voorzieningszekerheid onbeheersbaar worden?

3. Bevoegdheid verplichtende maatregelen uit BH-G

4. Bevoegdheid voor maatregelen t.b.v. solidariteit

De paragraaf levert meer vragen op dan dat zij duidelijkheid creëert. Naar wij begrijpen heeft de solidariteit – met name – te maken met de positie van beschermde afnemers.

De Europese energiemarkt – gas en elektriciteit – is een open markt. Nationale voorzieningen – inclusief gasopslagen – zijn communicerende vaten, waarbij de energie stroomt naar het marktgebied met de hoogste prijs. Er ontstaat onder normale condities een evenwicht met prijzen die zijn gebaseerd op vraag en aanbod, maar wat gebeurt er – gewenst of ongewenst – ten tijde van schaarste, en hoe en onder welke voorwaarden kan en moet dan ingegrepen worden?

7. Maatregelen ten behoeve van het borgen van het vullen van Nederlandse gasopslagen

Voor zakelijke gasverbruikers is de leveringszekerheid van het allergrootste belang om de bedrijfsactiviteiten te kunnen uitvoeren. Randvoorwaarde is dat dit op een economisch verantwoorde wijze kan plaatsvinden. De energiecrisis in 2022 heeft laten zien dat de leveringszekerheid – toen – is geborgd dankzij een hoge vulgraad van de gasbergingen en een maximale import van vloeibaar aardgas (LNG). De gasmarkt heeft gefunctioneerd, zij het dat de markt historisch hoge prijzen heeft opgeleverd. Die prijzen waren mede zo hoog doordat er naast de reguliere vraag (afname) additionele vraag is gecreëerd door in enkele maanden tijd de bergingen op een vulgraad van 80-90 procent te brengen. Waardoor de leveringszekerheid was geborgd, de extra kosten voor die gasopslag een opbrengst werd, maar gasverbruikers moesten afregelen of zelfs afschakelen omdat tegen de gasmarktprijzen er niet meer economisch te produceren viel.

Het bovenstaande maakt duidelijk dat marktingrijpen, zoals een verplichte vulgraad, en het aanleggen van een strategische- of noodvoorraad slim aangepakt moet worden. Dit soort maatregelen is als het ware een verzekeringspremie om te voorkomen dat schaarste op de gasmarkt kan optreden, maar de vraag is: tegen welke kosten? Hoe groot is het risico, waarbij risico = kans x effect, en de kans op schaarste wellicht klein is, maar het mogelijke effect groot. En wie betaalt de risicopremie: is dat de staat omdat er in het voorkomende geval een maatschappelijke verstoring optreedt, of de individuele gasverbruiker die een premie moet betalen voor een situatie die hij niet direct kan beïnvloeden?

Het is van belang dat de Nederlandse overheid voorkomt dat de kosten van deze maatregelen eenzijdig bij de industrie worden neergelegd. Het optellen van maatregelen leidt tot een stapeling van lasten en verzwakt het concurrentievermogen van de Nederlandse industrie, dat al onder druk staat. Nederlandse bedrijven hebben voorts nog beperkt mogelijkheid om een aansluiting te krijgen op het elektriciteitsnet, en betalen daarnaast hogere transportkosten dan buurlanden. Ook de nationale CO₂-heffing verstoort het gelijke speelveld. Een verdere verstoring van het

concurrentievermogen kan leiden tot de-industrialisatie en heeft nadelige gevolgen voor de economie, werkgelegenheid en strategische autonomie.

VEMW is voorstander van beleid dat de (energie)markten zo min mogelijk verstoort en waarbij de overheid maatschappelijke risico's afdekt omdat het maatschappelijk is en de verantwoordelijkheid van individuele bedrijven en burgers overstijgt.

Als er dan toch ingegrepen moet worden in de markten, dan liefst zo min mogelijk, vanuit het verantwoord afdekken van de risico's op fysieke gastekorten. Daarbij dient een evenwicht te ontstaan tussen het vertrouwen op de spotmarkt en het afdekken met lange termijn producten en fysieke zekerstellingen. De kans op fysieke tekorten is kleiner als de gasbergingen goed gevuld zijn, en de markt zal daar ook op reageren.

Het wetsvoorstel beoogt een wijziging van de Energiewet met artikel 2.69 lid 2 waarin een bepaling is opgenomen dat de Minister bij AMvB aan eindafnemers van gas met een grote aansluiting, een verplichting kan opleggen om een minimale hoeveelheid gas (of gaspercentage) te hebben opgeslagen.

VEMW is van mening dat een dergelijke verplichting niet opgelegd kan en moet worden aan eindafnemers omdat het niet doelmatig is en bovendien niet coherent is met situaties van verplichte afschakeling (BH-G) waarbij juist deze groep het eerste afgeschakeld wordt.

8. Bevoegdheid om heffing op te leggen voor bekostiging tijdelijke vulmaatregelen

Uitgaande van een verzekeringspremie om het risico op fysieke gastekorten en maatschappelijke verstoringen te voorkomen, waarbij de markten zoveel mogelijk hun werk kunnen doen (doelmatig opereren), ligt het voor de hand dat deze premie door de overheid afgedekt wordt. Omdat er sprake is van een open Europese energiemarkt kunnen wij ons voorstellen dat – uit oogpunt van solidariteit tussen naburige lidstaten – Nederland de premiekosten uitonderhandelt met die lidstaten en de Europese Commissie.

9. Vergroten aandeel EBN in exploratie gaswinning op zee

Het vergroten van het belang van EBN in de opsporing en winning van gas op de Nederlandse Noordzee, is te overwegen wanneer dit – gebaseerd op onderzoek – leidt tot een significante toename van projecten en gasproductie in Nederland.

11. Het verkrijgen, gebruiken en delen van informatie

VEMW verwijst op dit punt graag naar haar antwoord op vraag 1. Vertrouwelijke bedrijfsgegevens kunnen slechts geclausuleerd beschikbaar gesteld worden met de waarborgen zoals die onder meer in de Energiewet zijn opgenomen. Wij gaan graag mondeling in overleg met het ministerie om duidelijkheid te kunnen vergroten. Zeker ook wanneer het ministerie voornemens is om een en ander ter uitwerking op te nemen in lagere regelgeving.

VEMW verzoekt de minister om onze ingediende zienswijze mee te nemen in de verdere besluitvorming over het wetsvoorstel. Gezien de korte consultatieperiode in verhouding tot de complexiteit van het voorstel, vragen wij de betrokken ambtenaren om spoedig contact met ons op te nemen voor een nadere toelichting vanuit zowel het ministerie als een toelichting van de zienswijze van VEMW.

Met vriendelijke groet,

w.g.

dr. H. Grünfeld
Algemeen directeur